

Voorlezen in de kinderopvang

ONDERZOEKSRAPPORT 2020

Kantar

o n d e r z o e k s p u b l i c a t i e

Samenvatting

Stichting Lezen voert in samenwerking met Kantar vierjaarlijks een stand-van-zakenonderzoek uit naar het voorleesbeleid en de voorleespraktijk van Nederlandse kinderopvanginstellingen. In deze editie van het onderzoek ging speciale aandacht uit naar de deskundigheid(sbevordering) van pedagogisch medewerkers. In totaal hebben 93 managers en 330 pedagogisch medewerkers aan het onderzoek deelgenomen. Bij de analyse van de resultaten is rekening gehouden met eventuele verschillen tussen instellingen met en zonder BoekStart.

Het algemene voorleesklimaat

Het algemene voorleesklimaat binnen de kindcentra wordt door de meeste managers goed tot uitmuntend beoordeeld. Managers zijn met name positief over de mogelijkheid voor kinderen om zelf boeken te pakken, de variëteit van het boekenaanbod en de aansluiting van het boekenaanbod op het niveau van de kinderen. Over een aantal aspecten van het voorleesklimaat zijn managers kritischer, namelijk over de deelname van de instelling aan een lokaal leesbevorderingsnetwerk, het coördineren en budgetteren van leesbevordering en het stimuleren van ouderbetrokkenheid. Managers van BoekStartinstellingen beoordelen hun centrum op alle deelaspecten van het voorleesklimaat positiever dan managers van niet-BoekStartinstellingen.

Voorlezen als onderdeel van beleid

Voorlezen en leesbevordering zijn nog niet altijd verankerd in het beleid van kinderopvangcentra. Drie kwart van de instellingen heeft geen apart voorleesplan, en de helft heeft voorlezen niet heeft opgenomen in het beleids- of werkplan. Een derde van instellingen heeft voorlezen in geen enkel plan opgenomen. In kindcentra met BoekStart is voorlezen vaker opgenomen in beleids-, werk- en voorleesplannen dan in centra zonder BoekStart. Bij centra met BoekStart is daarnaast ook vaker een voorleescoördinator aanwezig, en is voorlezen vaker opgenomen in het opleidingsplan voor pedagogisch medewerkers. In vergelijking met 2016 zien we dat nu vaker specifieke aandacht voor baby's is opgenomen in de plannen.

Collectie en presentatie

De babyboekjescollectie bestaat bij de meeste centra uit maximaal 20 boekjes. De prentenboekencollectie is gemiddeld groter (tot 40 prentenboeken). De ruime meerderheid van de pedagogisch medewerkers is tevreden over de omvang en diversiteit van de boekencollectie. Drie kwart van de pedagogisch medewerkers geeft aan dat kinderen zelf een boekje kunnen pakken en dat sommige of alle boekjes op ooghoogte van de kinderen staan. Ruim de helft van de instellingen koopt een paar keer per jaar nieuwe boeken. Het boekenbudget is vaak niet geormerkt, maar onderdeel van het materialenbudget. BoekStartlocaties kopen wat vaker nieuwe boeken dan locaties zonder BoekStart.

Het voorleesritueel

Zowel managers als pedagogisch medewerkers vinden regelmatig voorlezen leuk en belangrijk. Het wordt dan ook regelmatig gedaan en dit gebeurt vaker naarmate de kinderen ouder worden. Het voorlezen wordt vooral belangrijk gevonden voor de taalstimulering van kinderen, het creëren van een rustmoment in de groep en voor het plezier dat kinderen eraan beleven. Ruim drie kwart van de

pedagogisch medewerkers bereidt het voorlezen eerst voor. Vaak wordt er interactief voorgelezen. Op BoekStartlocaties stellen pedagogisch medewerkers wat vaker dan op andere locaties vragen tijdens het voorlezen, praten zij vaker na over het verhaal en/of organiseren zij een passende activiteit, en voorafgaand worden de kinderen vaker met een ritueel verzameld.

Deskundigheidsbevordering

De meerderheid van de managers geeft aan dat er één keer per jaar of vaker scholingsmogelijkheden worden aangeboden aan pedagogisch medewerkers. Op BoekStartinstellingen gebeurt dit vaker dan op niet-BoekStartinstellingen, en is het minder lang geleden dat pedagogisch medewerkers voor het laatst scholing op het gebied van voorlezen of taalstimulering hebben gevolgd.

Circa twee derde van de managers vindt het nuttig om te investeren in de kennis van pedagogisch medewerkers over leesbevordering en voorlezen. Slechts een derde van de managers vindt dat pedagogisch medewerkers voldoende kennis en vaardigheden hebben met betrekking tot leesbevordering en voorlezen als ze van de opleiding afkomen. Twee op de vijf pedagogisch medewerkers had zelf ook graag meer willen leren over voorlezen tijdens de opleiding. Een kwart van hen geeft aan dat er tijdens de opleiding veel tijd werd besteed aan het voorlezen.

Managers vinden dat pedagogisch medewerkers het best zijn in het praten over boekjes met kinderen, terwijl er nog winst geboekt kan worden op het gebied van het betrekken van ouders bij het voorlezen en het signaleren van laagtaalvaardige gezinnen. Dit sluit aan bij het beeld dat pedagogisch medewerkers zelf hebben: zij zeggen vooral behoefte te hebben aan ondersteuning bij het stimuleren van ouders om thuis te lezen, het signaleren van laagtaalvaardige gezinnen en het rekening houden met taalverschillen tussen kinderen.

Samenwerking met bibliotheken en ouderbetrokkenheid

Drie kwart van de kindcentra werkt samen met een bibliotheek. Deze samenwerking bestaat vooral uit het lenen van boeken en het bezoeken van de bibliotheek met de kinderen. BoekStartinstellingen ondernemen beduidend meer activiteiten met en bij de bibliotheek dan instellingen zonder BoekStart. De meeste instellingen betrekken daarnaast ouders bij (het stimuleren van) voorlezen. BoekStartinstellingen doen dit vaker dan instellingen zonder BoekStart.

BoekStart in de kinderopvang

De meerderheid van de managers en pedagogisch medewerkers geeft aan dat hun instelling of zichzelf dingen anders zijn gaan doen sinds de aanvang van BoekStart. BoekStart heeft, sinds instellingen met dit programma zijn gaan werken, vooral bijgedragen aan een uitgebreidere collectie van boeken en vaker voorlezen. Er lijkt over de hele linie meer aandacht te zijn voor voorlezen. Toch geeft ook bijna een derde van de pedagogisch medewerkers aan dat ze niets anders zijn gaan doen nadat hun instelling met BoekStart is begonnen.

Aanbevelingen

Op veel kinderopvanglocaties is een flink aantal zaken met betrekking tot leesbevordering al goed op orde, maar er is ook ruimte voor verbetering. Daarom zijn er een aantal aanbevelingen opgesteld:

1. zet in op het opnemen van leesbevordering in het pedagogisch beleids- of voorleesplan;
2. zet in op het versterken van de rol van de voorleescoördinator;
3. zet in op het voorlezen aan baby's;
4. zet in op de expertise van (aankomende) pedagogisch medewerkers;
5. zet in op ouderbetrokkenheid;
6. zet in op een goede leesomgeving;
7. zet in op een kwaliteitsslag binnen het programma BoekStart.

o n d e r z o e k s p u b l i c a t i e

Lezen

STICHTING LEZEN

Nieuwe Prinsengracht 89

1018 VR Amsterdam

lezen.nl